Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. 616

Wilno, dnia 24 lutego 1932 r.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

----oooO§Oooo----
-:0:-
-

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"R y t a s" o i l u z o r y c z n e j p r z y j a ź n i n i e m i e c k i e j.

"Rytas" Nr.30 z dn.20.II.1932 r.Art.p.t."Przyjaźń niemiecka iluzją". Streszczenie:

Podstawowe cele polityki zagranicznej zależą od geograficznego położenia kraju. Dlatego też w ciągu stuleci cele te są stałe, mimo zmian, jakie się dokonują w ludziach i w formach państwowych. Parcie Rosji na daleki Wschód, angielska polityka hegemonji morskiej, wieczna niezgoda Niemiec i Francji, parcie Polski na Litwę, wszystkie te zjawiska trwają przez całe stulecia i zachowały się po dziś dzień. Dlatego też przy prowadzeniu polityki zagranicznej zawsze trzeba w większym niż w innej jakiejś dziedzinie stopniu uwzględniać historję.

Dawniej żywili Litwini iluzje w stosunku do Niemiec, uważając Niemców za filar niepodległości Litwy i walki litewskiej o Wilno. Jednak Litwini zapomnieli historji. Litwini zapomnieli, że Niemcy wytępili litewskich pobratymców - Prusów ogniem i mieczem, że w ciągu stulcci dzierżyli pod swem jarzmem Łotyszów i chcieli wytępić samych Litwinów. Litwini wspomnieć powinni boje, jakie prowadzili w ciągu trzech stuleci mężni litewscy książęta Gedymin, Kiejstut i Witold o wolność Litwy. Litwini nie powinni zapominać, że Niemcy przyczynili się do rozbiorów Litwy. Wszystkim znany jest plan gen.Ludendorffa skolonizowania Litwy przez Niemców w wypadku wygrania Wielkiej Wojny. W biegu historji Niemcy byli odwiecznymi wrogami Litwy.

Takimi samymi wrogami pozostali Niemcy również obecnie. Jednak politycy litewscy łudzili się co do przyjaźni niemieckiej. Ostatnie wypadki powinneby rozproszyć iluzje największych nawet idealistów. Ciągła ingerencja niemiecka w wewnętrzne sprawy Litwy stała się wprost nieznośna. Szczególnie wielkie oburzenie w społeczeństwie litewskiem wywołuje ostatni krok niemiecki w Lidze Narodów w związku z rozwiązaniem Dyrektorjatu kłajpedzkiego.

Czy Niemcy choć raz poparli Litwę na forum międzynarodowem? Ileż to razy w doniosłych dla Litwy chwilach /np.przy rozpatrywaniu kwestji tranzytu i komunikacji/ Niemcy nietylko nie poparli, lecz utrudnili jeszcze sytuację Litwy, wysuwając sprawę kłajpedzką. Od chwili gdy Niemcy weszły w skład Rady L.N.nie pomijają oni ani jednej okazji zaszkodzenia Litwie.

Postępowanie prasy niemieckiej przekracza wszelkie granice ludzkości i etyki. Nie pomija się żadnej okazji oczernienia Litwy w oczach całego świata. Nawet w poważnych niemieckich dziełach naukowych nie zapomina się nazwać Litwy "drapieżcą, dzierżącym w swych szponach ujarzmione ziemie niemieckie". Na mnóstwie pomników Wielkiej Wojny, wśród odebranych od Niemiec ziem figuruje na pierwszem miejscu obszar Kłajpedy.

Czyż Niemcy wszczynają taki skandal jedynie dlatego, że zależałoby im na małym skrawku ziemi? Czyni się to z innych względów. W pojęciu Niemców kwestja kłajpedzka jest nasłabszem miejscem, w któremby można zrobić wyłom w traktacie wersalskim. Ponadto nadwyżka ludności w Niemczech jest znaczna. Po przegranej wojnie nadzieja parcia na zachód ostatecznie runęła. Pozostało więc parcie na wschód. Hasło Drang nach Osten jest jeszcze potężniejsze niż przed wojną. Parcie narodu niemieckiego na wschód napotyka na przeszkodę w postaci Litwy, którą Niemcy starają się wszelkimi sposobami osłabić . Niemcy dobrze wiedzą, że port kłajpedzki jest jednym z najżywotniejszych problemów dla Litwy. Przed Litwinami stoi dylemat walczyć lub poddać się. Świadczy o tem historja, świadczą otem wypadki współczesne. Tę swą geograficzną sytuację powinni Litwini zrozumieć. W polityce zagranicznej winna Litwa odwrócić nową stronę, by wszyscy poczuli, kto jest istotnym suwerenem Litwy.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

Zjazd tautininków. Jak podaje "Echo" /Nr.53/, dn.20 b.m.odbył się w Kownie zjazd przedstawicieli powiatowych komitetów związków tautininków. Na porządku dziennym było sprawozdanie prezesa związku premjera Tubelisa, sprawozdanie dr.Nowakasa i sprawy organizacyjne. Premjer Tubelis mówił o polityce zagranicznej i o sytuacji ekonomicznej, podkreślając, że stanowisko Litwy w sprawie kłajpedzkiej pozostało takie same, co przed skargą niemiecką. Dr.Nowakas mówił o projekcie ustawy o wyborach do sejmu. Ze sprawozdania dr.Nowakasa wynikało, że kandydatów na posłów do sejmu będą mogły wysuwać samorządy i organizacje ekonomiczne, związane z gospodarką rolną, jak np.Izba Rolnicza, "Lietukis", "Pienocentras" i t.d. Wreszcie premjer Tubelis mówił o sprawach organizacyjnych.

Docent Sruoga profesorem. Jak podaje "Echo"/Nr. 53/, docent na wydz.humanistycznym uniwersytetu kowieńskiego Bolesław Sruoga mianowany został profesorem nadzwyczajnym. Sruoga jest jednocześnie poetą i krytykiem literackim.

Wydatki na uniwersytet. Jak podaje "Echo"/Nr.53/, wydatki na uniwersytet w ciągu dziesięciolecia przedstawiały się jak następuje: wydział lekarski 27,3%, przyrodniczo-matematyczny 24,3%, humanistyczny 10,5%, techniczny - 10%, teolog.-filozoficzny- 9,9%, prawny 6,9%, ewangelicko-teologiczny - 1,2%. Administracja uniwersytetu pochłonęła 7,5, bibljoteka uniwersytecka- 2,4%.

Wystawa prasowa. Jak podaja "Lietuvos Zinios" /Nr.42/, czytelnia im.Kudirki w Kownie organizuje doroczną siódmą z rzędu wystawę prasy. Z dotychczasowych danych wynika, że w 1930 r.wyszło na ~~xx~~ Litwie 961 druków, zaś w 1931 r.- 1070 druków. Sam uniwersytet wydał przeszło 40 druków. Pozatem wydawnictwem zajmuje się Izba Rolnicza, która wydała "Podręczniki Rolnictwa" II i IV tom; Centralne Biuro Statystyczne: "Rocznik Statystyczny" i "Handel Zagraniczny"; Fundusz Prasowy:"Cała Litwa" /informator/, "Encyklopedja Litewska" i t.d. Według danych od XVI do XIX w./do 1864 r./wydano 891 książek, od 1865 do 1904 r.- 3.281 książek; od 1904 do 1914 ok.3.500; od 1914 do 1918 - 800 książek, od 1918 do 1921 - 6.916 ks. Ogółem od XVI w. do 1921 r.- 15.652 książki.

Zrzeszenie literatów. Jak podają "Lietuvos Zinios" /Nr.42/, powstało w Kownie zrzeszenie literatów. Do zrzeszenia weszli: Szeinius, Wajcziunas, Pitinas, Sruoga, Kirsza, Vienuolis-Żukauskas, Kreve, Boruta, Lastas, Gruszas, Incziura, Rymydis, Karuża, Tumas i t.d. Ogółem 34 osoby. Do zadań zrzeszenia należy troska o propagandę literatury litewskiej zagranicą.-

Pacyfistyczne zebranie kobiet litewskich. Jak podaje "Rytas" /Nr.31/, w dn.21 b.m.odbyło się w Kownie tłumne zebranie kobiet litewskich. Na porządku dziennym zebrania była przedewszystkiem sprawa pokoju powszechnego. Mówcy podkreślali znaczenie ruchu pacyfistycznego.

Związek studentów atejtininków a 14-lecie Niepodległej Litwy. Jak podaje "Rytas" /Nr.31/, związek studentów atejtininków obchodził w dn.21 lutego czternastolecie Niepodległej Litwy. Przemawiał m.in.przywódca atejtininków prof.Paksztas.

Sprawa zakładania oddziałów t-stwa popierania Litwinów zagranicą. "Lietuvos Aidas" /Nr.42/ nawołuje do zakładania oddziałów t-stwa popierania Litwinów zagranicą.wzorem innych krajów kulturalnych. Dotychczas sprawa ta na Litwie była zaniedbana i wskutek tego znaczna część uchodźców bezpowrotnie odpadała od narodu litewskiego. Ogólna liczba uchodźców Litwinów wynosi ok.miljona. W Kownie powstało 6 b.m.towarzystwo

popierania Litwinów zagranicą . Przyczynianie się do jego rozwoju jest obowiązkiem każdego Litwina.

S p r a w a u n i w e r s y t e t u k a t o l i c k i e g o .Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.42/, sprawa uniwersytetu katolickiego nie przestaje interesować chrześcijańskiej demokracji, mimo, że Watykan wcale nie jest skłonny do udzielania planowanemu uniwersytetowi katolickiego swego szczególnego błogosławieństwa. Rezerwa Watykanu tłumaczy się obawą możliwego rozłamu, jakiby wynikł wskutek nieuniknionej walki między uniwersytetem katolickim a uniwersytetem Witolda Wielkiego.

M u z e u m z o o l o g i c z n e w K o w n i e .Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.42/,powstało niedawno wKownie muzeum zoologiczne. Przekształciło się ono właściwie z pierwotnej stacji badań przyrodniczych i służy zasadniczo do potrzeb wydziału matem.-przyrodniczego. Tem niemniej zwiedzają muzeum również osoby postronne.Ogółem zwiedziło muzeum w ciągu kilku lat kilkadziesiąt tys.ludzi.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

P r a s a l i t e w s k a o s p r a w i e k ł a j p e d z k i e j.

"Lietuvos Aidas" Nr.42 z dn.22.II.1932 r.Art.p.t."Co Niemcy zyskali w Genewie". Streszczenie:

Rada L.N. zakończyła rozważanie skargi niemieckiej w sprawie wypadków kłajpedzkich. Powstaje pytanie, co Niemcy na tem wszystkiem zyskały? Ani jeden postulat niemiecki w stosunku do Litwy nie został zaspokojony. In.słowy cały wielki atak niemiecki na Litwę został w Radzie L.N. odparty. Nic Niemcom nie pomogło niedocenianie sił Rady L.N. ani zwracanie się do sygnatarjuszy konwencji kłajpedzkiej. Wszystkie zarzuty przedstawiciela Niemiec zostały przez dr.Zauniusa energicznie odparte. W toku debatów Rada L.N. odnosiła niejednokrotnie wrażenie, że Niemcy są o wiele bardziej winne niż Litwa. Niemcy absolutnie nic nie wygrały pod względem formalnym, zaś przegrały wyraźnie pod względem moralnym. Niemcy nietylko dla narodu litewskiego, lecz i dla całego świata okazały się państwem, które nie wyrzekło się swych dawnych imperjalistycznych tradycyj, zwłaszcza w stosunku do małych narodów.

Przebieg sprawy w Genewie wyjaśnia nietylko perspektywy stosunków litewsko-niemieckich, lecz wnosi również wiele światła w orjentację litewskiej polityki zagranicznej, rozwiewając ostatecznie utworzoną przez Polaków legendę o Litwie, jakoby Litwa nie prowadziła polityki samodzielnej, a była tylko przedmiotem intryg i kombinacyj Berlina. Pozatem społeczeństwo litewskie przekonało się, że Niemcy w stosunku do niezawisłości Litwy wcale nie są tak życzliwie usposobieni, jak to niejednokrotnie zapewniali politycy Rzeszy, udający dotychczas wielkich przyjaciół Litwy. Prasa niemiecka nazwała obecnie Litwę państwem sezonowem, co naród litewski przyjął do wiadomości.

Niemcy zaatakowali Litwę, uważając ją za najsłabszego ze swych sąsiadów i dążąc jednocześnie do podkopania traktatu wersalskiego. Skorzystali więc Niemcy z błahego pretekstu. Jednak Mała Litwa okazała się dla Niemiec twardym orzechem do zgryzienia.

"Lietuvos Žinios" Nr.42 z dn.22.II.1932 r.Art.p.t. "Sprawa kłajpedzka jeszcze nie zakończona". Streszczenie:

Sprawa kłajpedzka nie została jeszcze w Genewie zakończona. Litwie wypadnie się jeszcze w tej sprawie porozumiewać z mocarstwami, które podpisały konwencję. Mimo to zaznaczyć należy, że Niemcy nic nie wygrały.

Czy Litwa sprawę wygra czy przegra, wyjaśni się ostatecznie dopiero wtedy, gdy odbędą się rokowania z sygnatarjuszami konwencji kłajpedzkiej, którzy dotychczas przychylności Litwie nie okazywali.

"Rytas" Nr.31 z dn.22.II.1932 r.Art.p.t."Uchwała w sprawie Kłajpedy". Streszczenie:

Litwa zaszczytnie odbyła ciężką walkę na forum międzynarodowem. Mimo, że uchwała Rady L.N. w sprawie kłajpedzkiej nie jest całkowicie dla Litwy zadawalniająca, lecz, o ile można sądzić z dotychczasowych danych wytwarza dla Litwy dogodne warunki usunięcia z konwencji kłajpedzkiej ciemnych punktów, które dawały okazję pewnym żywiołom do mącenia sytuacji wewnętrznej Litwy i szkodzenia dobrym jej stosunkom z sąsiadami.

Kronika.

P r a s a n i e m i e c k a o s p r a w i e k ł a j p e d z k i e j w G e n e w i e .Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.42/,prasa niemiecka naogół przyznaje się do klęski Niemiec w sprawie kłajpedzkiej w Genewie. Prasa prawicowa napada na Ligę Narodów i sprawozdawcę Colbana, nazywając go "rzekomym ekspertem". "Deutsche Tageszeitung" /organ agrarjuszów/ otwarcie przyznaje, że cała akcja niemiecka była jedynie pompowaniem wody."Deutsche Ztg." /organ nacjonalistów/ dowodzi, że Litwa osiągnęła to, do czego dążyła. "D.Allg.Ztg." pisze, że przedstawiciel Niemiec zrobił co mógł, ale nic nie osiągnął."Boerzen Ztg." konstatuje, że Lidze Narodów nie udało się złamać litewskiego uporu. Katolicka "Germania" powiada, że Litwa wyszła z bitwy kłajpedzkiej niezwyciężona. Socjaldemokratyczne "Vorvaerts" i "Abend" przyznaje, że Rada L.N. nie nałożyła żadnych obowiązków na Litwę. "Berliner Tageblatt" nie zaopatruje sprawozdania swego genewskiego korespondenta w żadne komentarze."Frankfurter Ztg." dowodzi, że Rada L.N. stanęła moralnie po stronie Niemiec, jednak praktycznych wyników nie osiągnięto.

"I z w i e s t i a" o w y p a d k a c h k ł a j p e d z k i c h . Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.42/,"Izwiestia" w związku z ostatniemi wypadkami w Kłajpedzie piszą: Konwencja kłajpedzka stanowi jeden z najzawilszych paktów międzynarodowych. Mocarstwa starają się wytworzyć takie warunki, w których mogłyby wynikać ustawiczne konflikty między Niemcami a Litwą, coby dało mocarstwom możliwość ferowania wyroków. Niemcy i Litwa popełniłyby wielki błąd, gdyby chciały pytać o Radę L.N.

P r o t e s t y w z w i ą z k u z w y p a d k a m i k ł a j p e d z k i e m i .Jak podaje "Lietuvos Aidas" /Nr.42/, związek szaulisów i redakcja "Lietuvos Aidasa" zasypywane są protestami przeciwko postępowaniu Niemców w stosunku do Litwy. Protesty takie napływają ze wszystkich zakątków kraju zarówno od osób prywatnych, jakteż od organizacyj.

VIII. Z ŻYCIA I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

Kronika.

"V i l n i a u s R y t o j u s" o a r t y k u l e C a t a n a t e m a t 10 - t e j r o c z n i c y S e j m u W i l e ń s k i e g o ."Vil.Ryt."/Nr.16/;Sam autor artykułu o Sejmie Wileńskim nie umiałby zapewne powiedzieć poco było wspominać to "zgromadzenie plebiscytowe". Szkoda, że nie wspomniał autor, pragnący choć małą iskierką oświetlić zagasłą gwiazdę Meysztowicza o "bohaterskim"czynie Meysztowicza, który wysiedlił 33-ch Litwinów i Białorusinów. Szkoda też, że nie powrócił myślami do ogródka katedralnego przed kilkudziesięciu laty.

R o z w i ą z a n i e z e b r a n i a m ł o d z i e ż y l i t e w s k i e j .Jak podaje "Vil.Ryt."/Nr.16/, sekcja studentów litewskich "Viltis", która za zgodą proboszcza parafji św.Mikołaja dokonywała zebrań przy kościele św.Mikołaja, ostatnio urządziła zebranie, które zostało jednak z rozporządzenia starosty rozwiązane. Spisano przytem protokół.

B7